

Frågor & svar

– om belysning

FRÅGA: Varför förbjuds glödlamporna?

SVAR: Nästan en fjärdedel av den el som svenska hushåll gör av med går åt till belysning. Glödlampor är inte effektiva – av den energi som förbrukas blir ca 5–10 % synligt ljus. Resten förvandlas till värme, men bidrar bara med en liten andel till hemmets uppvärmning. Att byta ut glödlamporna mot mer energieffektiva alternativ möjliggör en årlig energibesparing i Sverige på uppskattningsvis 2 TWh eller 10 % av Sveriges årliga förbrukning av hushållsel.

FRÅGA: Finns det kvicksilver i lågenergilampor?

SVAR: En lågenergilampa innehåller vanligtvis mellan 2–4 mg kvicksilver, men det finns lampor som innehåller ner mot 1 mg också. Kviksilverret är en förutsättning för att lågenergilamporna ska vara så effektiva som de är. Man har valt att tillåta kvicksilver på grund av den stora energibesparingen som lågenergilamporna ger.

I en kall, ny lampa, finns kvicksilver i form av antingen små kvicksilverdroppar, fast amalgam eller kvicksilver/järnkulor. När en lampa tänds stiger temperaturen och kvicksilveret förångas. När lampan släcks och kallnar återgår ångan till små droppar och i viss mån till amalgam.

FRÅGA: Var ska jag göra av uttjänta lågenergilampor?

SVAR: Uttjänta lågenergilampor och lysrör ska lämnas på närmaste återvinningscentral. Även uttjänta glödlampor ska lämnas där. På vissa orter finns samlingsställen i utvalda butiker.

FRÅGA: Avger lågenergilampor elektromagnetisk strålning?

SVAR: Det finns massor med elektronisk utrustning som ger upphov till elektromagnetiska fält närmast omkring utrustningen. Detta gäller även lågenergilampor. De elektromagnetiska fält som alstras av lågenergilampor ligger långt under gällande gränsvärden. För mer information – besök Strålsäkerhetsmyndighetens webbplats www.stralsakerhetsmyndigheten.se.

FRÅGA: Bidrar glödlampor till uppvärmningen?

SVAR: I bästa fall kan spillvärmen från glödlampor utnyttjas till 50 % om huset värms med direktverkande el och har snabb och effektiv reglering. Regleringen är helt avgörande för hur stort det effektiva bidraget blir. Det visar en studie som utförts av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.

FRÅGA: Hur jämför jag vanliga glödlampor med lågenergilampor och halogenglödlampor?

SVAR: Lågenergilampor förbrukar mycket mindre el för att ge samma mängd ljus som en glödlampa. På förpackningen anger tillverkaren mängden ljus som lampan avger i lumen (lm).

Glödlampor Klass E	Lågenergilampor, Klass A, sparar ca 75–80%, mjukt, vitt ljus	Halogenlampor Klass B, sparar ca 50 %, Klart, gnistrande ljus	Halogenlampor Klass C, sparar ca 30 %, Klart, gnistrande ljus
25 W	5–6 W	-	-
40 W	7–9 W	20 W	28 W
60 W	11–13 W	30 W	42 W
75 W	14–16 W	-	53 W
100 W	18–20 W	-	70 W
120 W	23–25 W	-	-
150 W	27–32 W	-	105 W
200 W	-	-	140 W

FRÅGA: Vad menas med färgtemperatur?

SVAR: Ljusets karaktär, till exempel om det upplevs varmt eller kallt, beror på färgtemperaturen hos lampan. En lampa med en lägre färgtemperatur, exempelvis 2600 K ger ett varmare, mer rödaktigt ljus jämfört med en lampa med högre färgtemperatur, exempelvis 4000 K som ger ett kallare, blåaktigt ljus.

Lampor med olika färgtemperaturer, och därmed olika färgåtergivningsegenskaper, har olika användningsområden. Om du ska välja en lågenergilampa till din läslampa kan du välja en lampa med kallare ljus, d.v.s. en högre färgtemp, exempelvis 4000 K. Detta ljus ger en bättre kontrast mellan de svarta bokstäverna och de vita sidorna. Till mysbelysningen kan du välja en med varmare färgtemp, cirka 2600 K.

Fler frågor och svar och mycket annat om belysning hittar du på www.energimyndigheten.se